

2020

Joustavasti vanhuuseläkkeelle

Vanhuuseläke ja osittainen
varhennettu vanhuuseläke

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus **Työeläkejärjestelmän palvelukeskus**

Käyntiosoite:

Kirjurinkatu 3, Itä-Pasila, Helsinki

Postiosoite: 00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Faksi: 09 148 1172

Asiakaspalvelu: 029 411 2110

Verkkopalvelut:

www.tyoelake.fi

www.etk.fi

facebook.com/kysytyoelakkeesta

Eläketurvakeskuksen esitteitä

- Työntekijän ja yrittäjän eläketurva (suomi, ruotsi, englanti)
- Joustavasti vanhuuseläkkeelle (suomi, ruotsi)
- Perhe-eläke (suomi, ruotsi)
- Eläkkeen hakeminen ulkomailta
(suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro)

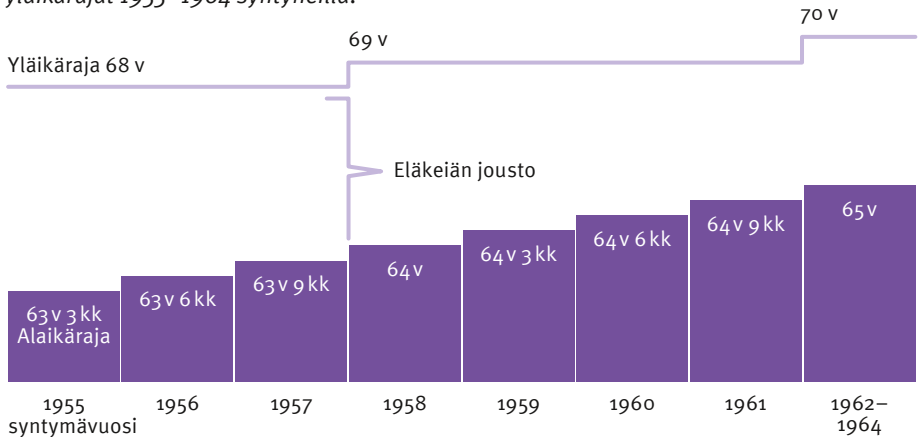
Esitteet ovat maksuttomia, ja niitä voi tilata Eläketurvakeskuksesta

Vanhuuseläkkeelle syntymävuoden mukaan

Vanhuuseläkkeelle jäämiseen vaikuttaa syntymävuotesi. Vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneet ovat voineet jäädä eläkkeelle täytettyään 63 vuotta. Vuonna 1955 ja sitä myöhemmin syntyneillä vanhuuseläkeikä nousee tasaisesti: vuonna 1955 syntyneet saattoivat jäädä eläkkeelle täytettyään 63 vuotta 3 kuukautta, vuonna 1956 syntyneet täytettyään 63 vuotta 6 kuukautta, vuonna 1957 syntyneiden alin eläkeikä on 63 vuotta 9 kuukautta jne., kunnes alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta.

Jos olet syntynyt vuonna 1965 tai sen jälkeen, eläkeikäsi sidotaan elinajan odotteeseen. Vanhuuseläkeikäsi vahvistetaan sinä vuonna, kun täytät 62 vuotta.

Syntymävuoden mukaiset alimmat vanhuuseläkeiät ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajat 1955–1964 syntyneillä.

Keskimääräisen elinaikamme arvioidaan pitenevän tulevaisuudessa. Se tarkoittaa, että työeläkkeitä maksetaan yhä pidempiä ajanjaksoja. Siksi vanhuuseläkeikä kytketään vuodesta 2030 alkaen vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä elinajan keskimääräiseen kehitykseen.

Vanhuuseläke

Voit jäädä vanhuuseläkkeelle, kun olet täyttänyt oman alimman eläkeikäsi. Palkansaajana työsuhteesi tulee päättyä ennen kuin vanhuuseläkkeesi voi alkaa. Työsuhteen päättymistä ei kuitenkaan edellytetä silloin, jos haet eläkkeesi maksuun vasta täytettyäsi ikäluokkasi vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan. Sen jälkeen sinulle ei enää kerry uutta eläkettä. Vuoteen 2025 saakka yläikäraja on 68 vuotta.

Jos vanhuuseläkkeellä ollessasi aloitat uuden työsuhteen, työansioillesi ei ole ansaintarajaa. Uudesta työsuhteesta karttuneen eläkkeesi voit hakea maksuun vasta omassa vakuuttamisvelvollisuutesi yläikärajassa.

Jos olet yrittäjä, voit hakea vanhuuseläkkeen ja samalla jatkaa yrittäjätoimintaasi. Yrittäjätoiminnan päättymistä ei edellytetä, mutta vakuuttamisvelvollisuutesi loppuu, kun vanhuuseläke alkaa. Voit ottaa vapaaehtoisen YEL-vakuutuksen, jos harjoitat yrittäjätoimintaa vanhuuseläkkeellä ollessasi. Tästä kertyneen eläkkeen voit hakea maksuun täytettyäsi oman vakuuttamisvelvollisuutesi yläikärajan.

Vanhuuseläkkeen määrä

Vanhuuseläke on eläkkeen alkamiseen mennessä työsuhteistasi ja mahdollisesta yrittäjätoiminnastasi karttunut eläke tarkistettuna **elinaikakerrotoimella**. Jokaiselle ikäluokalle on määritelty vanhuuseläkeiän alarajan ja elinaikakerroimen lisäksi **tavoite-eläkeikä**. Elinaikakerroin pienentää ansaittua kuukausieläkettä. Jos myöhennät eläkkeesi alkamista yli ikäluokasi oman alimman vanhuuseläkeiän, lasketaan karttuneeseen eläkkeeseen nk. **lykkäyskorotus**. Tavoite-eläkeiässä lykkäyskorotus on korottanut eläkettäsi yhtä paljon kuin mitä elinaikakerroin on sitä pienentänyt.

Elinaikakerroin vahvistetaan jokaiselle ikäluokalle 62 vuoden iässä. Saat arvion ikäluokkasi tavoite-eläkeistä kirjallisella työeläkeotteella viimeistään viisi vuotta ennen kuin voisit jäädä vanhuuseläkkeelle.

ESIMERKKI elinaikakerroimen vaikutuksesta:

Olet syntynyt vuonna 1957, ja ikäluokkasi elinaikakerroin on 0,95722. Olet eläkearvion mukaan ansainnut eläkettä 1 500 e/kk, ja siirryt vanhuuseläkkeelle oman ikäluokkasi alimmassa vanhuuseläkeiässä 63 v 9 kk ikäisenä.

Eläkkeesi on $1\,500\text{ e} \times 0,95722 = 1\,435,83\text{ e/kk}$.

Lykkäyskorotus vanhuuseläkkeessä

Jos siirryt vanhuuseläkkeelle vasta oman eläkeikäsi täyttämisen jälkeen, eläkettäsi korotetaan lykkäyskorotuksella. Lykkäyskorotus lasketaan eläkkeeseen aikaisintaan 1.1.2017 alkaen ja se on 0,4 prosenttia jokaista kuukautta kohden, joilla myöhennät eläkkeesi alkamista. Korotus lasketaan siihen eläkkeeseen, joka sinulle on karttunut ennen eläkkeen alkamista.

ESIMERKKI lykätystä vanhuuseläkkeestä:

Olet syntynyt 15.7.1955 ja oma alin eläkeikäsi on 63 vuotta 3 kuukautta. Jätät vanhuuseläkkeelle 1.11.2019. Olet lykännyt eläkkeen alkamista alimmasta eläkeiästäsi 12 kuukautta. Karttunut eläkkeesi on 31.10.2019 mennessä 2 500 e/kk. Ikäluokallasi vuonna 2017 vahvistettu elinaikakerroin on 0,96344.

Lykätty vanhuuseläkkeesi on 1.11.2019 alkaen

$$2\,500\text{ e} \times (12 \times 0,4\%) = 120\text{ e}$$

$$2\,500\text{ e} + 120\text{ e} = 2\,620\text{ e} \times 0,96344 = 2\,524,21$$

Eläkkeeseen ei lasketa lykkäyskorotusta ajalta, jolta saat työttömyyskasnan ansiopäivärahaa, Kelan peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Sen sijaan ulkomailta maksettu työttömyysetuus ei estä lykkäyskorotusta.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Sinulla on mahdollisuus ottaa vanhuuseläkettäsi maksuun osittaisena jo 61-vuotiaana.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke on joko 25 tai 50 prosenttia siitä eläkkeestäsi, joka on karttunut eläkkeen alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä. Karttunutta eläkettä kutsutaan **pohjaeläkkeeksi**. Maksettavaa eläkkeen osaa **pienennetään pysyvästi 0,4 prosenttia** jokaiselta kuukaudelta, jotka alittavat oman ikäluokkasi alimman vanhuuseläkeiän.

Jos otat eläkkeestäsi maksuun 25 prosenttia, voit halutessasi myöhemmin nostaa osuuden 50 prosenttiin.

Tämä myöhemmin nostettava osuus lasketaan samasta pohjaeläkkeestä, josta aiemmin myönnetty 25 prosentin eläkeosuus on laskettu. Jos olet ottanut eläkkeestäsi maksuun 50 prosentin osuuden, et voi pienentää sitä myöhemmin.

Jos aloitat osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen vasta sen jälkeen, kun olet täyttänyt oman vanhuuseläkeiän, ei maksettavaan eläkkeenosaan

tehdä varhennusvähennystä. Ansaittua eläkettäsi korotetaan 0,4 prosentin lykkäyskorotuksella jokaiselta kuukaudelta, jolta olet myöhentänyt eläkkeesi alkamista.

ESIMERKKI osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä 61-vuotiaana:

Olet syntynyt 15.6.1958, ja oma alin eläkeikäsi on 64, jonka täytät 15.6.2022.

Jäät osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 1.7.2019 täytettyäsi 61 vuotta. Ajanjakso 1.7.2019–30.6.2022 on 36 kuukautta, joten varhennusvähennys lasketaan 36 kuukaudelta, eli $36 \times 0,4 \% = 14,4 \%$.

Karttuneen eläkkeesi määrä on eläkkeen alkamista edeltävän vuoden lopussa 1 500 e/kk. Nostat eläkkeestäsi 50 %:

$$1\,500\text{ e} - (1\,500\text{ e} \times 50\%) = 750\text{ e} - (750\text{ e} \times 14,4,2\%) = 642\text{ e/kk}$$

Osittainen varhennettu vanhuuseläke kerrotaan elinaikakertoimella, joka on vahvistettu kuluvalle vuodelle. Elinaikakertoimesta kerrotaan myöhemmin tässä esitteessä.

Kun haluat siirtyä kokonaan vanhuuseläkkeelle, hae maksettavaksi myös se osa eläkkeestä, jota ei vielä makseta.

Osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä **voit työskennellä rajoituksetta**. Työskentelyä **ei kuitenkaan edellytetä** eläkkeen saamiseksi.

Osa-aikaeläkkeen tilalle osittainen varhennettu vanhuuseläke

Vuonna 1964 syntyneillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ikäraja on 62 vuotta. Vuonna 1965 syntyneet ja nuoremmat voivat jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan kolme vuotta ennen omaa alinta vanhuuseläkeikää.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen voit saada vain työeläkejärjestelmästä.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke työttömyyden tai sairauden kohdatessa

Osittainen varhennettu vanhuuseläke ei estä työttömyyspäivärahan saamista, eikä se vähennä työttömyyspäivärahan määrää. Ansiopäiväraha määräytyy normaalisti työttömyyttä edeltävän työansion perusteella. Lykkäyskorotusta vanhuuseläkkeeseen ei saa yhtä aikaa minkään työttömyysetuuden kanssa. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen vaikutus työmarkkinatukeen on syytä tarkistaa Kelasta.

Tarkistathan Kelasta, miten mahdollinen sairauspäivärahasi määräytyy, jos haet osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ollessasi sairauspäivärahalla tai sairastut eläkkeellä ollessasi.

Pitkäaikaistyöttömän vanhuuseläke

Jos olet syntynyt vuonna 1957 tai aiemmin ja olet saanut työttömyyspäivärahaa 500 päivän jälkeen myös **lisäpäiviltä**, voit halutessasi hakea **vanhuuseläkettä jo 62 vuoden iässä**. Hakemuksen liitteeksi sinun on toimitettava työttömyyspäivärahan maksajan todistus lisäpäivistä. Kun vanhuuseläkettä myönnetään lisäpäivien perusteella, vanhuuseläkkeeseen ei tehdä varhennusvähennystä. Eläkkeenä maksetaan tällöin se, mikä on karttunut eläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä. Voit itse valita eläkkeelle siirtymisajankohdan 62 ja 65 ikävuoden väliltä. Maksetut ansiopäivärahat kartuttavat eläkettäsi enintään ikäluokkasi alimpaan vanhuuseläkeikään saakka, vaikka niitä maksettaisiin pidempään.

Jos sinulle myönnetään vanhuuseläke työttömyyspäivärahojen lisäpäivien perusteella, voit tehdä ansiotyötä rajoituksetta.

Yrittäjällä ei ole lisäpäiväoikeutta eikä siten oikeutta saada vanhuuseläkettä työttömyytensä perusteella.

Muun eläkkeen muuttuminen vanhuuseläkkeeksi

Työkyvyttömyyseläke muuttuu automaattisesti vanhuuseläkkeeksi. Muutoksen ajankohtaan vaikuttaa se, milloin työkyvyttömyytesi on alkanut. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi

- omassa alimmassa eläkeiässäsi, jos työkyvyttömyytesi on alkanut vuonna 2017 tai myöhemmin
- 63-vuotiaana, jos työkyvyttömyytesi on alkanut vuosien 2006 ja 2016 välisenä aikana
- 65-vuotiaana, jos työkyvyttömyytesi on alkanut jo vuonna 2005 tai aiemmin.

Jos olet ollut **työkyvyttömyyseläkkeellä ja tehnyt samanaikaisesti työtä** vuonna 2005 tai sen jälkeen, on työstäsi karttunut uutta eläkettä. Tätä eläkkeenosaa ei makseta automaattisesti, vaan se pitää erikseen hakea. Hakemuksen voit tehdä aikaisintaan, kun työkyvyttömyyseläkkeesi muuttuu vanhuuseläkkeeksi. Jos työ vielä jatkuu, voit hakea eläkettä työn päätyttyä.

Osa-aikaeläkkeeltä voit jäädä vanhuuseläkkeelle valintasi mukaan 63–68-vuotiaana. Voit hakea vanhuuseläkkeesi maksuun, kun osa-aikatyösi on päättynyt. Yrittäjätoimintaa voit vapaasti jatkaa, vaikka hakisit vanhuuseläkettä.

Eläkkeen hakeminen

Vanhuuseläkettä ja sen aikana tehdystä työstä karttunutta eläkettä haetaan vanhuuseläkehakemuksella (ETK/Kela 7001). Hakemus on hyvä tehdä noin kaksi kuukautta ennen eläkkeen alkamista. Jos haet vanhuuseläkkeen lisäpäiväoikeuden perusteella, pyydä päivärahasi maksajalta (työtömyyskassa tai Kela) todistus lisäpäiväoikeudestasi ja toimita se työeläkelaitokseesi.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä haetaan vain työeläkejärjestelmästä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen hakemuksella (ETK 2021). Kansaneläkejärjestelmästä ei osittaista varhennettua vanhuuseläkettä voi saada.

Hakemuslomakkeet ovat tulostettavissa verkosta www.työeläke.fi kohdasta Lomakkeet.

Vanhuuseläkehakemuksen voit tehdä sähköisesti eläkkeen hakemispalvelusta, joka löytyy verkosta www.työeläke.fi. Myös omalla työeläkelaitoksellasi voi olla sähköinen eläkkeen hakemispalvelu.

Eläkkeen hakemiseen liittyvissä kysymyksissä sinua neuvoo ensisijaisesti oma työeläkelaitoksesi.

Asut Suomessa ja haet eläkettä ulkomailta

Jos olet työskennellyt EU-maissa, ETA-maissa tai Sveitsissä, sinulla voi olla oikeus eläkkeeseen myös näistä maista.

Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen tehneet maat maksavat myös eläkkeen Suomeen. Suomella on kahdenvälisiä sosiaaliturvasopimuksia seuraavien maiden kanssa: Australia, Chile, Etelä-Korea, Intia, Israel, Kanada, Quebec, Kiina ja USA.

Kaikissa sopimuksissa on eläkkeitä koskevia sääntöjä. Eläke-etuudet kuitenkin määräytyvät kunkin maan kansallisen lainsäädännön mukaan.

EU-maista, ETA-maista, Sveitsistä ja sosiaaliturvasopimuksen tehneistä maista saatavia eläkkeitä haetaan samalla hakemuksella kuin Suomen eläkkeitä. Täytä hakemuksen lisäksi Liite U, jossa antamasi tiedot auttavat eläkeoikeutesi selvittämistä ulkomailta. Täytä liite huolellisesti ja ilmoita siinä myös ulkomaan vakuutusnumerosi (henkilötunnusta vastaava). Mukaan kannattaa liittää kopiot ulkomaan työskentelyä koskevista asiakirjoista, esimerkiksi työtodistuksista.

Ulkomaan eläkettä koskeva hakemus liitteineen on hyvä toimittaa työeläkelaitoksesi, Kelaan tai Eläketurvakeskukseen noin puoli vuotta ennen eläkkeen alkamista. Eläketurvakeskus välittää hakemuksesi kyseisen maan yhdyslaitokseen.

Sopimuksettomassa maassa vakuutetusta työstä karttunutta eläkettä ei välttämättä makseta Suomeen. Eri valtioiden kansallinen lainsäädäntö saattaa rajoittaa eläkkeiden saamista tai maksamista ulkomaille.

Jos haet eläkettä sopimuksettomasta maasta, pitää sinun itse toimittaa hakemuksesi asianomaiseen maahan.

Neuvoja eläkkeen hakemiseen ja apua ulkomaan yhteystietojen selvittämiseen saat Eläketurvakeskuksesta.

Asut ulkomailla ja haet eläkettä Suomesta

Jos haet Suomessa karttunutta eläkettäsi toiseen EU-maahan, ETA-maahan, Sveitsiin tai maahan, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus, täytät asuinmaasi eläkehakemuksen. Asuinmaasi eläkeasioita hoitava viranomainen välittää hakemuksesi käsiteltäväksi Suomeen Kelan kansainvälisten asioiden keskuksen (KV-keskus). KV-keskus välittää hakemuksesi omaan työeläkelaitokseesi.

Jos haet Suomessa karttunutta eläkettä sopimuksettomaan maahan, voit hakea sitä täyttämällä Suomen kansallisen eläkehakemuslomakkeen.

Neuvoja Suomen eläkkeen hakemiseen saat Kelan KV-keskuksesta, joka toimii yhdyslaitoksenasi Suomessa silloin kun asut ulkomailla.

KV-keskuksen yhteystiedot: puhelin 020 634 0200
(ulkomailta +358 20 634 0200) ja sähköposti inter.helsinki@kela.fi

Yleistä eläkkeelle siirtymisestä

ELÄKEPÄÄTÖS Saat eläkepäätöksen omasta työeläkelaitoksesta. Jos olet tyytymätön päätökseen, voit hakea siihen muutosta. Muutoksenhakuohjeen saat päätöksen liitteenä.

Jos olet hakenut myös kansaneläkettä, saat Kelasta erillisen päätöksen.

ELÄKKEEN MAKSAMINEN Työeläke maksetaan kerran kuukaudessa hakemuksessasi ilmoittamallesi tilille. Maksupäivä vaihtelee eläkelaitoksittain.

KERTASUORITUS JA VIIVÄSTYSKOROTUS Jos työeläkkeesi jää pieneksi (noin 30 euroa kuukaudessa), eläke maksetaan kertasuorituksena.

Eläkkeeseen maksetaan viivästyskorotus, jos eläkkeesi maksu viivästyy työeläkelaitoksesta johtuvasta syystä yli kolme kuukautta eläkkeen hakemisesta. Korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä.

ELÄKKEET OVAT VEROTETTAVAA TULOAA Työeläke, kansaneläke ja takuueläke ovat veronalaista tuloa. Pyydä eläkeverokortti verohallinnolta mahdollisimman pian eläkepäätöksen saatuaasi, sillä ilman eläkeverokorttia eläke-

laitos pidättää eläkkeestäsi veroa 40 prosenttia. Uutta verokorttia varten tarvitset eläkepäättöksen alkavasta eläkkeen määrästä sekä tiedot mahdollisista alkuvuoden tuloista, ennakonpidätyksistä ja vähennyksistä. Verohallinto toimittaa uuden verokortin suoraan työeläkelaitokseesi. Jatkossa työeläkelaitoksesi saa verokortin suoraan verohallinnolta.

TYÖELÄKEKORTTI Oma työeläkelaitoksesi lähettää työeläkekortin myöntäessään sinulle eläkkeen. Työeläkekorttia näyttämällä saat useista yrityksistä eläkeläisalennusta. Pyydettyessä sinun on todistettava henkilöllisyytesi virallisella henkilökortilla, koska työeläkekortti ei ole kuvallinen.

VANHUSELÄKE KANSANELÄKKEENÄ Voit saada vanhuuseläkkeen kansaneläkkeenä, jos työeläkkeesi on vähemmän kuin noin 1 300 euroa kuukaudessa. Kela myöntää **vanhuuseläkkeen** 65 vuotta täyttäneille. Eläke myönnetään syntymäpäivää seuraavan kuukauden alusta.

Jos olet syntynyt vuonna 1965 tai sen jälkeen, vanhuuseläkeikä kansaneläkkeessä määräytyy kuten työeläkelakien mukaisessa vanhuuseläkkeessä.

Kelan **varhennettu vanhuuseläke** voi alkaa aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Ikäraja on 63 vuotta ennen vuotta 1958 syntyneillä ja 64 vuotta vuosina 1958–1961 syntyneillä. Varhennettu vanhuuseläke on määrältään pysyvästi pienempi. Jos olet syntynyt vuonna 1962 tai sen jälkeen, sinulla ei ole oikeutta Kelan varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Osittainen varhennettu vanhuuseläke ei kuulu Kelan eläke-etuuksiin.

LISÄTIETOJA *Kelan vanhuuseläkkeestä ja muusta turvasta eläkkeensaajille saat Kelasta: www.kela.fi tai Kelan eläkeneuvonnan puhelinnumerosta 020 692 202.*

Eläketurvakeskus

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Asiakaspalvelu ajanvarauksella:

www.etk.fi/yhteystiedot

tai puhelin 029 411 2110

Suomeen töihin tulevia palvelemme myös International House Helsinki (IHH)
-palvelupisteellä maanantaista keskiviikkoon klo 9–12 ja 13–16.
IHH-piste sijaitsee Helsingissä, osoitteessa Lintulahdenkuja 2.

www.etk.fi

www.tyoelake.fi

facebook.com/kysytyoelakkeesta